

Travessia per la història d'Alacant

La inauguració a bombo i platerets del Museu Arqueològic d'Alacant (Marq) ha fet un gir important en la concepció de l'arqueologia, però també deixa una mica desdibuixada la situació de la resta de tresors arqueològics de les comarques del sud.

Contemplar el transcurs de la història de la humanitat a través de l'art i dels costums dels nostres avantpassats es converteix, cada dia més, en una pràctica a l'abast de tothom. Segurament, l'interès per conèixer tot allò que fa referència a la vida prehistòrica acaba esdevenint també una curiositat insaciabla i fins i tot un enorme –i de vegades gratificant– exercici d'imaginació. En aquest sentit, facilitar l'accés a aquest tipus d'informació i adequar les instal·lacions dels museus arqueològics als temps que corren és, ara per ara, una de les possibles solucions perquè aquest tipus de manifestacions artístiques no esdevinguin una matèria apta només per als especialistes.

Precisament, a fi de presentar una nova concepció de l'arqueologia, el passat 22 de setembre el Museu Provincial Arqueològic d'Alacant inaugurava la seua nova cara: el Marq, un complex de més de 9.000 metres quadrats que acostarà als visitants tots els vestigis de la història de les comarques del sud del País Valencià i que trenca amb el tradicional concepte de museu-aparador. El centre pretén convertir-se en un punt de referència per al museus arqueològics a través, sobretot, de la incorporació de les noves tecnologies i de conjugar la cultura amb l'oci.

La iniciativa, que ha finançat gairebé en la seua totalitat la Diputació d'Alacant amb 4.000 milions de pessetes, ha estat ben rebuda pels grups de l'oposició de la corporació provincial, tot i que mos-

tren la seua preocupació per la situació de la resta de museus de les comarques alacantines, que també compten amb una gran quantitat de tresors arqueològics. "L'existència del Marq –explica Sebastià García Mut, diputat pel Bloc Nacionalista Valencià– no ha d'anar en contra dels interessos de ciutats com Dénia, Alcoi, Elx o Xàtiva, Guardamar o Crevillent, que tenen peces de gran valor i que

El centre pretén convertir-se en un punt de referència, sobretot gràcies a la incorporació de les noves tecnologies.

han quedat una mica oblidades. Per això considerem que, tot i que ens sembla un projecte molt positiu, la Generalitat Valenciana, que només ha aportat 200 milions, hauria hagut d'apostar més pel Marq i d'aquesta manera la Diputació tindria més possibilitats d'invertir en la resta de pobles alacantins".

Antonio Amorós, diputat pel PSPV, també és conscient del sentiment de "desolació" que es produirà en altres ciutats que conserven un patrimoni important i afe-

geix que "un dels aspectes que caldrà vigilar més a partir d'ara és el treball de la fundació que s'encarregarà de gestionar el museu".

Durant els darrers cinc anys, més de cent persones han col·laborat en la construcció del Marq. "Alacant –explica l'actual director del museu, Rafael Azuar–, per les característiques geogràfiques del territori i per les condicions climàtiques, ha permès l'assentament de moltes cultures al llarg de la història, i això ens ha proporcionat una herència molt rica". Azuar es mostra satisfet amb el resultat i continua treballant per enllestir el projecte de la segona fase del museu, que abraça el període entre l'edat mitjana i el segle XIX i que, segons les previsions, estarà llesta l'any vinent. "El que pretenem –comenta el director– és demostrar al públic que l'arqueologia no només parla de períodes prehistòrics, sinó que també ens permet conèixer èpoques més properes a nosaltres, que l'arqueologia no s'acaba amb els romans".

Història de la prehistòria. Des de la posada en funcionament del projecte de construcció del Marq, el museu ha patit molts contratemps. En un primer moment es va anunciar que s'inauguraria per fases –la primera abans de les darreres eleccions municipals–. Després la Diputació va posar el 27 de juliol del 2000 com a data definitiva, però "per no deslluir els actes de l'obertura de Terra Mítica", els dirigents polítics es van decantar pel mes de setembre.

Els orígens d'aquest nou Marq, però, ja vénen de molt lluny. Des de la creació del Museu Arqueològic Provincial d'Alacant, l'any 1932, fins l'actualitat, milers d'objectes d'arreu dels pobles alacantins havien anat amuntegant-se en els magatzems de l'anterior seu del museu, situat al Palau de la Diputació. Amb l'objectiu de poder mostrar al gran públic la riquesa històrica d'aquestes comarques, l'anterior director del museu, el doctor Enric Llobregat, va impulsar la idea de buscar un nou espai amb capacitat per a albergar tots els fons de la Diputació, un espai que no només fóra un gran aparador d'art sinó que també es dedicara a la investigació, la documentació i la conservació.

Les tasques van començar per la rehabilitació de l'antic Hospital Sant Joan de Déu, situat al barri del Pla d'Alacant i que havia estat en funcionament fins el 1990. L'hospital, projectat el 1926 per Juan Vidal Ramos, representant de l'estil arquitectònic conegut com a casticisme, ha patit diverses transformacions al llarg de la seua història, però en l'actualitat encara

conserva la magnitud dels edificis públics de l'època i l'ornamentació neobarroca que el seu creador va utilitzar.

A la vegada que modern, el Marq ha volgut conservar la divisió arquitectònica de l'hospital i, d'acord amb el projecte dels tècnics del museu, ha respectat les estructures originals de l'edifici i s'han habilitat vuit sales que es dedicaran a dipòsit, exposicions, gestió, investigació, conservació i restauració. Les tasques científiques seran precisament les que donen al Marq una base més sòlida com a eina d'investigació. "Aquest museu –explica Carmen Aranegui, catedràtica d'Arqueologia de la Universitat de València– interessa molt des del punt de vista polític i cultural, però també ha de ser un referent de rigor científic. S'ha insistit molt en la gran quantitat de peces que s'exposen, s'ha fet molta propaganda, molta foto amb polítics, però la incidència del museu en la recerca arqueològica queda una mica desdibuixada, sobretot perquè és molt costosa econòmicament i perquè no interessa tant als mitjans de comunicació".

Originals i reconstruccions. De les més de 65.000 peces que formen part dels fons del museu, de moment s'exposen al públic 2.500 objectes que s'emmarquen en quatre àrees temàtiques: la prehistòria, la cultura ibèrica, la civilització romana i l'edat mitjana. Però –i aquesta és una de les novetats– juntament amb les restes arqueològiques, la tecnologia adquireix un paper fonamental.

A més, també hi ha un espai previst per a exposicions temporals. La mostra que ha inaugurat aquestes sales és "Argantoni, rei dels Tartessos", comissariada per l'arqueòloga Carmen Aranegui. "Es tracta –segons Aranegui, d'una exposició per a conèixer una cultura bastant desconeguda com la tartèsica i que mostra, a través de les joies, els tresors i l'orfereria, la jerarquia que existia en aquella societat". L'exposició, procedent del Museu Nacional d'Arqueologia i que ja ha visitat les ciutats de Madrid i Sevilla, no es pot veure en tot el seu conjunt, ja que el retard en la inauguració del Marq ha fet que algunes entitats prestatàries hagen retirat les seues peces.

A l'esquerra, l'edifici del nou Museu Arqueològic d'Alacant, que s'ha instal·lat en les rehabilitades dependències de l'antic Hospital Sant Joan de Déu. A la dreta, dalt, vista general de la sala dedicada a la cultura ibèrica. A sota, la Dama de Cabezo Lucero, un dels tresors més importants del Marq.

Durant el recorregut per les diferents sales es projecten onze audiovisuals de dues hores de duració i es poden consultar més de dos mil pàgines interactives que permeten al visitant conèixer mitjançant imatges l'evolució de les cultures mediterrànies des de la prehistòria a l'edat mitjana. Dramatitzacions, efectes especials i actors de doblatge es barregen amb peces originals d'incalculable valor. I és precisament aquest aspecte més pedagògic el que suscita certes reticències en alguns especialistes. La catedràtica Aranegui creu que "en aquests casos ha d'haver-hi una diferència molt gran entre els objectes d'art originals i les recreacions. La gent que vaja al Marq ha de saber distingir perfectament entre tots dos conceptes, i en cap moment ha de donar la impressió que es tracta d'un museu de cartró-pedra".

"L'antiguitat -explica Aranegui- sempre s'ha vist molt afectada per

aquest fenomen de la reproducció. Jo suposo que la raó és que es tracta d'un art anònim, i per tant, sempre hi ha hagut un atreviment més gran a l'hora d'explicar-lo. Les coves d'Altamira, per exemple, s'han reproduït en cartró-pedra perquè l'original no pot suportar tants visitants. Segurament, ningú no entendria que es fes el mateix amb les pintures de la Capella Sixtina. I més encara: si a Madrid s'exposés una rèplica del *Gernika* algú aniria a veure-la?"

Un punt de partida. La riquesa del patrimoni arqueològic de les comarques alacantines, però, ha quedat una mica a l'ombra pel gran projecte del Marq. Dels més de 3.000 jaciments arqueològics que s'hi troben n'hi ha molts d'oblidats, i dels vint museus arqueològics, alguns necessiten inversions urgents. Alguns monuments de gran transcendència en el món ibèric encara està pendent d'unes

reformes anunciades durant anys. Aquest és el cas del palau d'Altamira d'Elx, tot i que el Ministeri de Cultura ja ha fet pública una inversió de 300 milions per a restaurar-lo que, de moment, no s'ha concretat. De fet, els pressupostos destinats a la conservació de patrimoni històric i artístic destinats per la Diputació d'Alacant per a l'any 2000 són de 1.400 milions de pesetes, gairebé el doble de l'any 1999 però molts menys dels que es van gastar el 1998.

Per això, el Marq intentarà ser un punt de partida per a revitalitzar alguns dels jaciments arqueològics més importants de la zona. El Tossal de Manises, el solar de la ciutat romana de Lucentum, és un dels centres que es promocionen. Declarada monument històrico-artístic el 1961, té el seu origen en un poblat ibèric de les darreries del segle V abans de Crist, però va trobar la seua esplendor durant l'època d'August, quan s'hi construeix

Descomptes als subscriptors d'EL TEMPS

Truca'ns de dilluns a divendres al
93 309 70 04
PROMETEATRE

Teatre Principal

Las últimas lunas

amb Juan Luis Galiardo

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Condal

La jaula de las locas

amb 'La extraña pareja' (Paco Morán i Joan Pera)

25% de descompte de dimecres a divendres. Barcelona.

Teatre Borràs

Vides privadas

de Noël Coward, i dirigida per Paco Mir

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

Teatre Villarroel

La mujer de negro

amb Emilio Gutiérrez Caba i Jorge de Juan

25% de descompte de dimarts a divendres. Barcelona.

RAFA GIL

A l'esquerra, panoràmica general del tossal de Manises, a l'Albufereta d'Alacant, que té el seu origen en un poblat ibèric de les darreries del segle V abans de Crist. A la dreta, detall de les termes que es troben en el jaciment arqueològic.

un fòrum, dos edificis termals, una xarxa de clavegueram i es construeixen cases grans i edificis públics. Va ser a finals del segle tercer quan va quedar pràcticament despoblada.

Un altre dels jaciments que es podran visitar en aquesta mena de ruta que ha iniciat el Març és el de la Illeta dels Banyets (al Cam-

pello), que actualment es troba en període d'excavacions i que descobreix formes arquitectòniques pròpies del període argàric de l'edat de bronze.

L'enorme inversió econòmica que ha suposat el Març ha convertit el museu en el gran projecte cultural de la Diputació d'Alacant. Ara, caldrà veure si els grans

desplegaments publicitaris i les declaracions d'intencions es corresponen amb un interès real de l'administració pels vint museus arqueològics alacantins i amb un rigor en la investigació i la conservació del ric patrimoni artístic de les comarques del sud.

Rosanna Melià

1r CONGRÉS

d'ENGINYERS

DE LLENGUA CATALANA

«...projectem per al futur...»

MANRESA

- Enginyeria i sostenibilitat
- Enginyeria i societat de la informació i del coneixement

6-9 DESEMBRE 2000

INFORMACIÓ:
www.ictnet.es/celc/
 Tel: 93 319 23 00

